

NVE

Analyseskjema for område 29

ANSVARLIG: Norges vassdrags og energidirektorat

PUBLISERT: 01.04.2019

I dette skjemaet presenteres de tematiske analysene av analyseområde 29 som er gjort som en del av arbeidet med å lage NVEs forslag til nasjonal ramme for landbasert vindkraft i Norge.

Det framgår av skjemaet hvem som har utført de ulike analysene. For mer informasjon henviser vi til NVEs rapport 1/2/2019 "NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft".

For kart i høyere oppløsning henviser vi til kartverktøyet tilknyttet nasjonal ramme på NVEs nettsider.

Teknisk-økonomisk analyse

ANALYSER GJORT AV NVE

Nettkapasitet

Området er plassert i oransje nettkategori, og er vurdert som dårligere enn område 22 i Trøndelag (i gul kategori). Dette skyldes flaskehalsen i transmisjonsnettene gjennom Midt-Norge og mellom Nord-Norge og Sverige. Utbygging av mye ny vindkraft vil føre til at kraftprisene i området faller betydelig.

Statnett har konsesjon til å bygge en forbindelse over Trondheimsfjorden. Dersom denne bygges, vil nettkapasiteten til ny produksjon nord for Klæbu forbedres. Lønnsomheten av tiltaket avhenger imidlertid av hvor mye produksjon som bygges, og ledetiden til prosjektet vil være lang. De kommende årene er det derfor lite nettkapasitet til ny produksjon i området.

Skillet mellom områder i oransje kategori og lyserød kategori går ved Svartisen. Dette er fordi flaskehalsene i transmisjonsnettene mot Sverige øker mer hvis du bygger vindkraft nord for Svartisen enn lenger sør i Midt- og Nord-Norge. I tillegg vil vindkraft nord for Svartisen innebære større nettap.

Ny vindkraft i Midt-Norge konkurrerer med ny vindkraft i Nord-Norge om kapasiteten i transmisjonsnettene mellom Nord-Norge og Midt-Norge og mellom Nord-Norge og Sverige.

Område 29 er nettmessig noe dårligere egnet enn område 24-28 i samme kategori. Dette er fordi vindkraft i område 29 innebærer større nettinvesteringer for å løse flaskehalsene.

Kategori: Middels

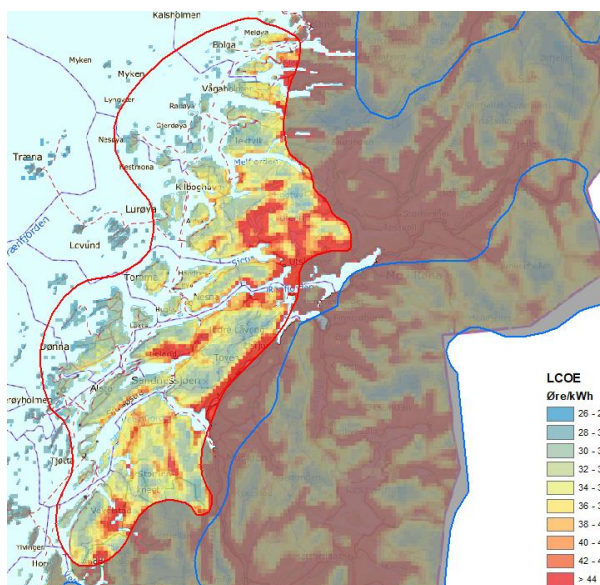
Potensial for vindkraftproduksjon

Totalscore: 6

Veldig lav LCOE sammenlignet med andre områder.

Topografien i området er stedvis kupert, noe som kan føre til utfordringer med turbulens. Høyde kan medføre stedvis fare for ising over lengre tidsperioder. Stedvis fare for ekstremvind, som kan påvirke krav til vindturbin klasse i en negativ retning med tanke på produksjon.

Kategori: Bra

Figur 3: LCOE-kart over analyseområde 29.

Tematisk analyse av miljø- og samfunnsinteresser

ANALYSER GJORT AV NVE

Nabovirkninger

BYGNINGSTETTHET: 1,7 per km²

Spredt bebyggelse i kyststrøkene. Store fjellområder med lite bebyggelse i de østlige delene av analyseområdet.

Reiseliv

Tall over årsverk i reiselivsnæringen viser at reiselivsnæringen er relativt viktig i området, særlig i Alstahaug. Den nasjonale turistvegen Helgelandskysten, som går nordover langs kysten fra Holm til Godøystraumen, går gjennom hele analyseområdet. Helgelandskysten er profilert på VisitNorway under «main cities and places», som en langstrakt naturperle med øyer, fjell og store muligheter for aktive naturferier.

Sivil luftfart

Flyplass i Sandnessjøen (og i Mosjøen, øst for analyseområdet)

ANALYSER GJORT AV FYLKESMANNEN I NORDLAND

Samisk reindrift

JILLEN-NJAARKE REINBEITEDISTRIKT

Inngrepssituasjon og andre særlige hensyn;

- Øyfjellet vindkraftverk har fått konsesjon og vil medføre store negative konsekvenser for distriktet. Mosjøen vindkraftverk fikk avslag hovedsakelig på grunn av samlet belastning for reinbeitedistriktet.
- Det er flere store og små vannkraftutbygginger i distriktet. Flere vannkraftverk er de siste årene avslått av NVE/OED av hensyn til reindriftsinteressene.
- E6 og Nordlandsbanen deler distriktets beiteområder i to.
- Det er flere eksisterende og planlagte masseuttak i distriktet. Brønnøy kalk har skapt store utfordringer for distriktet, blant annet i forhold til flytting til og fra kysten.
- Distriktet er innenfor prioritert yngleområde for gaupe.
- Vei og jernbane forårsaker mange reinpåkjørslar.
- Det er beitetidsbegrensning for deler av distriktet (kystbeitene).

Tilgangen til vinterbeiter (minimumsfaktor) er begrenset, og deler av vinterbeitene ligger i analyseområdet. Det er flyttleier, parringsland og luftingsområder i området. Andelen av minimumsbeiter og særverdiområder innenfor analyseområdet tilsier at det har svært stor verdi for reindriftsinteressene. Etablering av et vindkraftverk vil kunne ødelegge/sterkt forringe verdiene i analyseområdet, fordi det potensielt kan stenge flyttleier, gjøre at kalvingsområder

blir ubrukelige og avskjære eksisterende beiteområder (inkludert minimumsbeiter) for framtidig bruk. Vindkraftverk i analyseområdet vil dermed få svært stor negativ konsekvens for reindriftsinteressene.

RØSSÅGA/TOVEN REINBEITEDISTRIKT

Inngrepssituasjon og andre særlige hensyn;

- Det er mye fritidsboliger og hyttefelt i distriktet.
- E6 og Nordlandsbanen deler distriktets beiteområder i to.
- Det er flere store og små vannkraftutbygginger i distriktet. Flere vannkraftverk er de siste årene avslått av NVE/OED av hensyn til reindriftsinteressene.
- Det er mye nydyrking i distriktet.
- Distriktet er innenfor prioritert yngleområde for gaupe.
- Det er opprettet flere snøscooterløyper øst i distriktet.
- Vinterbeiter på kysten er fragmenterte og brukes i sykluser og rotasjonsmønster.

Tilgangen til vinterbeiter (minimumsfaktor) er begrenset, og stort sett hele kystvinterbeitene ligger i analyseområdet. Hele kalvingslandet til Toven sijte ligger også her. Det er flyttleier, oppsamlingsområder, parringsland, luftingsområder og gjerdeanlegg i området. Det er noen øyer på kysten med noe begrenset bruk som følge av vanskelig tilgjengelighet eller lite utmark (mye innmark). Andelen av minimumsbeiter og særverdiområder innenfor analyseområdet tilsier at det har svært stor verdi for reindriftsinteressene. Etablering av et vindkraftverk vil kunne ødelegge/sterkt forringe verdiene i analyseområdet, fordi det potensielt kan stenge flyttleier, gjøre at kalvingsområder blir ubrukelige og avskjære eksisterende beiteområder (inkludert minimumsbeiter) for framtidig bruk. Vindkraftverk i analyseområdet vil dermed få svært stor negativ konsekvens for reindriftsinteressene.

HESTMANNEN/ STRANDTINDENE REINBEITEDISTRIKT

Inngrepssituasjon og andre særlige hensyn;

- Det er flere store og små vannkraftutbygginger i distriktet. Flere vannkraftverk er de siste årene avslått av NVE/OED av hensyn til reindriftsinteressene.
- Det er mye fritidsboliger og hyttefelt i distriktet.
- Det er flere eksisterende og planlagte masseuttak i distriktet.
- Kystriksveien og opprusting av denne har ført til utfordringer for reindriften både med hensyn til beitebruk og flyttemønster.
- Distriktet er innenfor prioritert yngleområde for gaupe.
- Distriktet er kupert, ulendt og oppdelt av fjellformasjoner, fjordarmer, øyer mm. Beitene er splittet i klart avgrensede områder, noe som gjør flyttesystemet innfløkt.
- Vinterbeiter på kysten er fragmenterte og brukes i sykluser og rotasjonsmønster.

Tilgangen til vinterbeiter (minimumsfaktor) er begrenset, og stort sett hele vinterbeitet ligger i analyseområdet. Store deler av kalvingslandet ligger også her. Det er flyttleier, oppsamlingsområder, parringsland og luftingsområder i området. De minst brukte beitene er helt nord i distriktet, som ikke har vært brukt på mange år. Andelen av minimumsbeiter og særverdiområder innenfor analyseområdet tilsier at det har svært stor verdi for reindriftsinteressene. Etablering av et vindkraftverk vil kunne ødelegge/sterkt forringe verdiene i analyseområdet, fordi det potensielt kan stenge flyttleier, gjøre at kalvingsområder blir ubrukelige og avskjære eksisterende beiteområder (inkludert minimumsbeiter) for framtidig bruk. Vindkraftverk i analyseområdet vil dermed få svært stor negativ konsekvens for reindriftsinteressene.

SALTFJELLET REINBEITEDISTRIKT

Inngrepssituasjon og andre særlige hensyn;

- Det er mye fritidsboliger og hyttefelt i distriktet. Det er i tillegg avsatt mange fremtidige utbyggingsområder for fritidsboliger i kommuneplaner.
- Det er flere eksisterende og planlagte dagbrudd/masseuttak i distriktet. Blant annet er det gitt tillatelse til uttak av kvarts på Nasafjell, som vil gi store utfordringer for utøvelsen av reindrift i området.
- Det er flere store og små vannkraftutbygginger i distriktet. Flere vannkraftverk er de siste årene avslått av NVE/OED av hensyn til reindriftingsinteressene.
- E6 og Nordlandsbanen deler distriktets beiteområder i to.
- Distriktet er innenfor prioritert yngleområde for jerv, gaupe og bjørn.
- Vei og jernbane forårsaker mange reinpåkjørslar.
- Blant annet på grunn av to nasjonalparker i distriktet er det mye og økende friluftslivsaktiviteter i utmarka.

Tilgangen til vinterbeiter (minimumsfaktor) er begrenset, og analyseområdet utgjør en liten del av kystvinterbeitene i distriktet. Meløya ble brukt til vinterbeiter for få år siden, og har senere vintre vært vurdert brukt som vinterbeite. Øyene har en viktig funksjon som reservebeite for å avlaste andre deler av kystvinterbeitene, eller når beiter andre steder er utilgjengelige på grunn av ising og snø.

Minimumsbeiter og særverdiområder (flyttleier) innenfor analyseområdet tilsier at det har stor verdi for reindriftingsinteressene. Etablering av et vindkraftverk vil kunne ødelegge/sterkt forringe verdiene i analyseområdet, fordi det potensielt kan stenge flyttleier og avskjære eksisterende beiteområder (minimumsbeiter) for framtidig bruk. Vindkraftverk i analyseområdet vil dermed få stor negativ konsekvens for reindriftingsinteressene.

SAMLET VURDERING FOR HELE ANALYSEOMRÅDET

Reindriftingsinteressene i mesteparten av analyseområdet er av svært stor verdi. Etablering av et vindkraftverk i området vil kunne ødelegge/sterkt forringe reindriftingsinteressene, fordi det potensielt kan stenge flyttleier, gjøre kalvingsland, parringsland, luftingsområder og gjerdeanlegg ubrukelige, og ved å avskjære beiteområder, herunder minimumsbeite, for framtidig bruk. Vindkraft i analyseområdet vil dermed få svært stor negativ konsekvens for reindriftingsinteressene.

Det er noen få områder som i den senere tid er mindre brukt til reindrift. Disse områdene kan være viktige som reservebeiter for å avlaste andre årstidbeiter eller i tilfeller når andre forhold gjør at det normale beitemønsteret ikke kan benyttes.

Ut fra en vurdering av samlet belastning vil vindkraftverk i analyseområdet sannsynligvis få svært stor negativ konsekvens for reindriftingsinteressene.

Fylkesmannen i Nordland kan ikke se at det kan komme vindkraftverk i analyseområdet uten at dette vil gå utover nasjonale- eller vesentlige regionale reindriftingsinteresser. Det er et par mindre områder innenfor analyseområdet hvor det kan være aktuelt å utrede nærmere om vindkraft er mulig med akseptable konsekvenser for reindriftingsinteressene. Fylkesmannen i Nordland anbefaler at analyseområdet utgår som et aktuelt område prioritert for søknad om vindkraftverk.

ANALYSER GJORT AV MILJØDIREKTORATET

Fugl

Dalfører i sørøstlige deler av området og ytre kystzone vurderes som viktig for trekkende arter. Hubro er registrert rundt Lurøy/ Tomma, Dønna/Herøy m.fl.

Området har viktige rasteområder for grågås og hvitkinngås, spesielt Dønna/Herøy. Dønna/Herøy/Tjøtta og øyene utenfor Nesna og i Meløy er videre hotspot-områder for rødlistede arter, herunder hubro, ærfugl.

Flaggermus

Ingen av våre rødlistede flaggermusarter har faste eller regelmessige forekomster nord for Trøndelag. Flest registreringer av nordflaggermus er gjort i Rana og Saltdalsområdet.

Annet dyreliv

Analyseområdet ligger innenfor forvaltningsområder for gaupe, med årlige registreringer av familiegrupper i midtre og sørlige deler av området. Området vurderes dermed som viktig for oppnåelse av regionalt bestandsmål. Det er også registrerte ynglelokaliteter for jerv i området, men det vurderes som mindre viktig for oppnåelse av regionalt bestandsmål og ligger ikke innenfor forvaltningsområde for jerv.

Naturtyper

Viktige naturtypelokaliteter finnes spredt i hele området. En tetthetsanalyse av utvalgte naturtyper, som for Nordlands del i hovedsak er kystlynghei, slåttemark og kalksjø, har sitt hovedtyngdepunkt på øyene langs Helgeland (først og fremst kystlynghei).

Landskap

Analyseområdet er stort og innehar stor diversitet, og omfatter mesteparten av Helgelandskysten. Her finner du omlag 10 000 store og små øyer, kritthvite strender, et yrende dyre- og fugleliv og både flate øyer og øyer med bratte fjelltopper som strekker seg rett opp av havet. Kystslettelandskapet i ytre deler av Helgeland, med dets mangfoldige og diverse øysamfunn, er av nasjonalt og vesentlig regional betydning. Blant annet forekommer landskapstypen "Kystslettas skjærgård med lavt infrastrukturpreg" spredt langs Nordlandkysten, og da med en hovedtyngde på Helgeland.

Etter NIN landskap har analyseområdet et høyt antall landskapstyper (79 landskapstyper, 61 naturlandskapstyper). Fire hovedtyper er representert. Området har også fåtallige 7 landskapstyper (<30 i Norge). Vurdert opp mot områdestørrelsen er mangfoldet av naturlandskap også relativt høyt. Fåtallige og representative landskap finnes spredt i hele utredningsområdet.

Friluftsliv

Særlig kvalitetsområder og viktige turområder berøres i hele utredningsområdet, spesielt langs kysten. Kommunene langs Helgelandskysten har mange svært viktige områder av nasjonal betydning for kystrelatert friluftsliv.

Områdene nord i Lomsdal–Visten helt opp mot vestsiden av Mosjøen og Høyholmstind-området i Vevelstad utgjøre store og svært viktige friluftsområder.

Området er utgjør et av de største sammenhengende områdene på Helgeland og inngår i et viktig friluftslivsområde med nasjonal betydning. Området er lite tilrettelagt og det er bare et fåtall åpne hytter og merkete stier i området. Ligger i forbindelse med store verneområder og inngår sammen med Børgefjell i et større tilnærmet sammenhengende "villmarksområde" fra kysten til grensen mot Sverige.

Sammenhengende naturområder

Store, sammenhengende naturområder med urørt preg finner man i de indre (østlige) delene av analyseområdet. På øyene i vest er områdene mer bebygde, men øyene og skjærgården har en del mindre naturområder med urørt preg.

Helt sørøst i analyseområdet fortsetter de større naturområdene videre sørover inn i Lomsdalen–Visten nasjonalpark. Områdene nord i Lomsdal–Visten NP samt Høyholmstindområdet i Vevelstad utgjør store og svært viktige friluftsområder med regional til nasjonal betydning.

Lomsdal–Visten med nasjonalparken og tilgrensende områder utgjør et av de største sammenhengende områdene i regionen (Helgeland),

Det er flere større naturområder. Sammenhengene mellom dem brytes for en stor del av dalfører og fjordarmer, og kraftutbygging preger også arealet. Utenfor analyseområdet danner traseen for E6 og Nordlandsbanen en kraftig barriere videre østover.

MILJØDIREKTORATETS FORSLAG TIL NYE EKSKLUSJONER BASERT PÅ DEN TEMATISKE ANALYSEN AV MILJØVERDIER

Forslag 29-A

Miljødirektoratets begrunnelse for eksklusjonsforslaget:

FRILUFTSLIV: Helgelandskysten er et viktig friluftslivsområde av nasjonal betydning. Helgelandskysten er perfekt for sykkelturner, topturer og øyturer. Kajakk er et fremragende framkomstmiddel i skjærgården. Alle øyene gjør at det er mulig å padle langt uten å måtte krysse store havstrek. Grenser inntil friluftslivsområde ved Lomsdal–Visten som har nasjonal verdi.

LANDSKAP: Analyseområdet er stort og innehar stor diversitet, og omfatter mesteparten av Helgelandskysten. Her finner du omlag 10 000 store og små øyer, kritthvite strender, et yrende dyre- og fugleliv og både flate øyer og øyer med bratte fjelltopper som strekker seg rett opp av havet.

Området har et høyt antall landskapstyper hvor også fåtallige landskapstyper i Norge er representert. Fåfallige og representative landskap finnes spredt i hele

Figur 4: Eksklusjonsforslag 29-A. Bakgrunnskart: © Kartverket.

utredningsområdet. Vurdert opp mot områdestørrelsen er mangfoldet av naturlandskap også relativt høyt.

FUGL: Utover de lokale verdiene, del av den overordnet fugletrekk-korridoren langs kysten, som også har viktige funksjonsområder innover land. Området inngår som en viktig del av hovedkorridor for fugletrekk vår og høst. Området har i tillegg viktige rasteområder for grågås og hvitkinngås, spesielt Dønna/Herøy. Dønna/Herøy/Tjøtta og øyene utenfor Nesna og i Meløy er videre hotspot-områder for rødlistede arter, herunder hubro, ærfugl.

NVEs vurdering av eksklusjonsforslaget

Forslaget er begrunnet med flere viktige miljøverdier som kan bli vesentlig påvirket av vindkraftutbygging. Sammenfaller med samiske reinbeiteområder. Området har også viktige reiselivsinteresser.

RESULTAT: NVE tar forslaget til følge.

ANALYSER GJORT AV RIKSANTIKVAREN

Kulturminner og kulturmiljøer

Langs kysten i analyseområde 29 finnes det veldig mange, særpregede og viktige kulturmiljø. Kulturmiljøene Åkvik, Alstadhaug og Belsvåg, Tjøtta, Mindlandet og Vevelstadsundet ligger i sørvest, i det åpne, ytterkystlandskapet ut mot Vegaøyen. Landskapet her er rikt på kulturminner fra de fleste perioder. Både Mindlandet, Åkvik, Alstadhaug og Belsvåg har særlig mange gravminner fra både bronsealder og jernalder, samt noen boplasser fra steinalder. På Alstadhaug står det også en steinkirke fra middelalderen og prestegården hvor dikterpresten Petter Dass levde og virket i siste halvdel av 1600-tallet. Belsvåg ble Hålogaland, eller «Norlandene og Finnmark», sitt første bispedømme i 1804. Vevelstadsundet har store, sammenhengende områder med steinalderlokalteter og helleristninger fra veidekulturen. På Forvik Handelssted er bygningsmassen fra tidlig 1800-tallet og oppover til ca. 1950. På Tjøtta var det et maktsentrum og høvdingesete i vikingtiden. Her finnes et ringformet tunanlegg og gravfelt fra jernalder og bronsealder som er blant de flotteste i Nord-Norge. Det er også mange helleristninger, både fra fangstsamfunn i steinalder og jordbruksamfunn fra bronsealder. Den internasjonale kirkegården, også kalt «Russerkirkegården» er en kirkegård der alle de russiske krigsfangene som døde under andre verdenskrig i Nord-Norge ble samlet.

Kulturmiljøene Nord-Dønna med Løkta, Fagervika, Nordvika handelssted, Hugla og Finnkona må ses i sammenheng. De peker seg ut som et større sammenhengende område der kulturminneverdiene er særlig høye. Det finnes en stor tetthet av kulturminner i hele dette området, blant annet nausttuffer, gravminner, boplassspor tilbake til steinalderen, handelssted og krigsminner. På Dønna står middelalderkirken Dønnes kirke, mens den såkalte Dønnafallosen, en hvit stein med form av en fallos, står på gårdshaugen på Glein. Det er registrert tre ringformete tunanlegg på Løkta, og sørvest på øya Hugla ligger et kulturmiljø med mange og varierte kulturminner med stor tidsdybde. Finnkona er et samisk offersted/hellig sted.

Kulturmiljøet Sjona-Utskarpen består av både steinalderfunn og gravhauger fra jernalderen. Her møtes både fangst og jordbruk, og en tolkning av kulturminnene er at området har vært et møtested mellom kyst og innland.

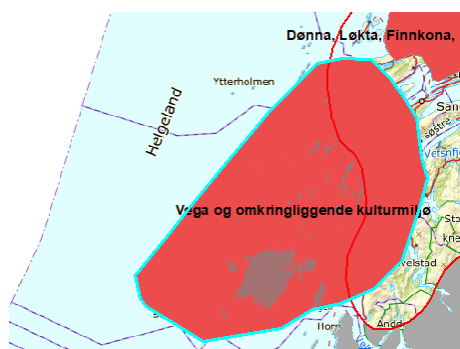
Kulturmiljøområdet som omfatter Meløy, Åmøy, Engavågen og Vallsjøen har viktige kulturminner fra steinalder, jernalder og nyere tid. Én av få lokaliteter i Norge med slipt bergkunst, som knyttes til pionerbosetningen, finnes på Åmøya. I området er det mange gravminner og bosetningsspor fra jernalderen som viser at det har vært et viktig område langt tilbake. Meløy gård var en stor gård der adellslekten Benkestok hadde sete. Gården brant i 1687. I 1850 ble det satt opp nye bygninger organisert som et fellestun.

RIKSANTIKVARENS FORSLAG TIL NYE EKSKLUSJONER BASERT PÅ DEN TEMATISKE ANALYSEN AV KULTURHISTORISKE VERDIER

Forslag Vegaøyen med omkringliggende kulturmiljøer

Riksantikvarens begrunnelse for eksklusjonsforslaget:

Vegaøyen er innskrevet på UNESCOs verdensarvliste og ligger utenfor analyseområde 29, men i dette åpne kystlandskapet er kulturmiljøene svært sårbare for visuell påvirkning. Kulturmiljøene Åkvik, Alstadhaug og Belsvåg, Tjøtta, Mindlandet og Vevelstadsundet ligger alle på ytterkysten mot Vega. Her ligger også det utvalgte kulturlandskapet Nordlandsværran. Et større areal som omfatter alle disse områdene må ekskluderes for å ivareta opplevelsen av kulturmiljøene i landskapet.

Figur 5: Eksklusjonsforslag Vegaøyen med omkringliggende kulturmiljøer. Bakgrunnskart: © Kartverket.

NVEs vurdering av eksklusjonsforslaget

UNESCO-området Vegaøyen er etter NVEs vurdering et av de viktigste norske landskapene å hensynta. Forslaget sammenfaller med et eksklusjonsforslag fra Miljødirektoratet som er begrunnet med flere viktige miljøverdier som kan bli vesentlig påvirket av vindkraftutbygging.

RESULTAT: NVE tar forslaget til følge.

Forslag Nord-Dønna med Løkta, Fagervika, Nordvika handelssted, Hugla og Finnkon

Riksantikvarens begrunnelse for eksklusjonsforslaget:

Nord-Dønna med Løkta, Fagervika, Nordvika handelssted, Hugla og Finnkon er også et kystområde med svært stor tetthet av kulturminner med nasjonal verdi. De må ses i sammenheng og området er følgelig sårbart for vindkraftutbygging da det vil kunne forringe opplevelsen av kulturminnene og sammenhengen dem i mellom.

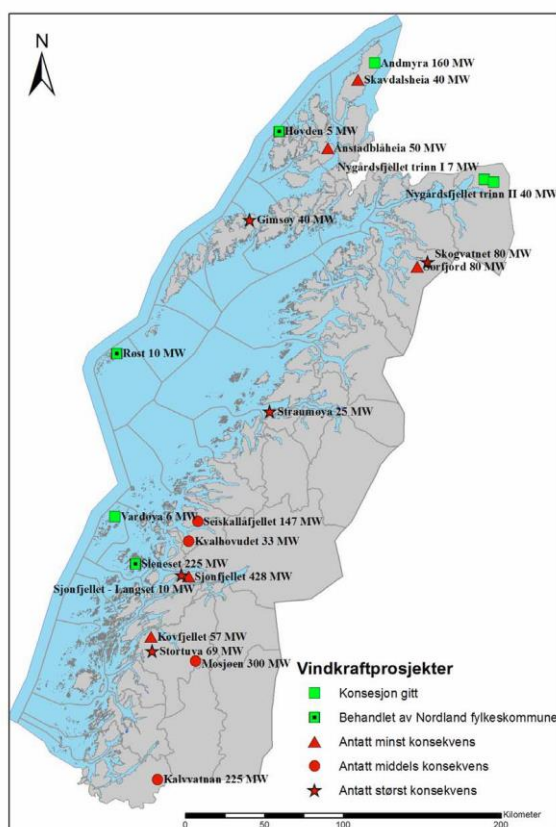
Figur 6: Eksklusjonsforslag Vegaøyen med omkringliggende kulturmiljøer. Bakgrunnskart: © Kartverket.

Lokale og regionale innspill

Det har kommet innspill fra FNF Nordland, Naturvernforbundet i Nordland og Nordland fylkeskommune. Innspillene gir informasjon om blant annet landskap, friluftsliv og naturmangfold.

Regional plan for vindkraft

Den regionale planen for vindkraft i Nordland 2009-2021 tar for seg meldte og søkte vindkraftprosjekter i fylket.

Figur 8: Kart over vindkraftprosjekter i Nordland, med vurdering. Kilde: Nordland fylkeskommune.

